

L'ART DEL PAGÈS

SECCIO DOCTRINAL, AGRONOMICA Y BIBLIOGRAFICA.

Associacions útils al pagès. (*)

Associacions pera socorre's en cas de pedregadas y glassadas tardanas.

Mentres la classe agrícola se mantingui tan refractaria y tosuda en no volguer fer un insignificant gasto per impedir las pedregadas y glassadas tardanas posant en práctica lo senzill y barato medi que proposo en lo llibret que vaig publicar en 1880 ab lo títol «Teorías pera impedir la formació de la pedra y lo desarrotllo del vent en dias tempestuosos» no trovo altre remey pera mitigar l'angunia y ruina que las tals reportan que fundar en cada comarca com per exemple, en lo Vallés, Panadés, Plá de Bages, etc., una associació en la que podrian entrarhi tots los agricultors que volguessin.

Sobrevinguda una glassada tardana ó pedregada seria fácil valuar lo que cada soci hagués perdut per los soci périts que la Junta particular designés junt ab alguns sócis vehins del poble perjudicat. Los capitals perduts podrian referse al fi de las pedregadas, que pot considerarse per Totsants, pagant cada hu proporcionalment lo que li toqués per lo número de cuarteras de terra que tingués inscrites en lo llibre que á aqueix objecte tindria la associació.

Aqueixa associació seria de molt bon plantejar si los agricultors tinguessin la deguda germanó: no resultant uns anys

(*) Vegis lo número 383.

ab altres molt gravosa, donchs, que, en la comarca vallesana, si be cada any hi pedrega per terme mitj sis vegadas é hi glassa (ocasionant perjudicis) cada tres anys, may se n' ho emporta tot, podent los que no han suferit pérduas ajudar als afligits. Ademés, á no ser los gastos de plantejarla, lo que 's dongués al Secretari per los ratos que emplearia en arreglar los llibres y las dietas als périts y al recaudadors (un á cada poble) no s' hauria de gastar res mes.

Molts tal vegada estranyarán que amalgami las glassadas tardanas y pedregadas: los que tal los sembli 'ls diré; que, com tinch probat en l' article publicat en «La Renaixensa», en la edició de la tarde del dia 16 de Mars del any últim, baix lo tema.» Glassadas tardanas. Modo radical d' impedir las.» Si hi han glassadas tardanas es degut á la calamarsa que ha caigut en aquell punt ó als seus voltans lo dia avans. Si, donchs, está á la voluntat del pagés lo privar que se fassi la pedra al espay; si la pedra es causa de la glassada tardana; evitém la primera, que podém dir es la mare, y no tindré la filla: desapareixent, de consegüent lo perill de tenir pérduas per aqueixos dos fenónimos acuosos que tanta por ja nos fan desde lluny: ¿essent encara l' aygua que ha de formarlas, ab la seva inseparable companya la electricitat, ben mansa en los rechs, gorchs, torrents, rius y mars!

Associació entre veterinaris y agricultors.

Aquesta es la que he dit que com ella tal vegada no ni ha cap mes en tot lo mon.

Lo seu ideal es que sigui una veritat la «Moral Veterinaria» haventhi la deguda germanó entre los professors: ajudantse mútuament quant sigui necessari; no visitant un animal que un altre cuidi; no desacreditantse; etc: aixís com los agricultors que vulguin poden entrar á esser socis baix los senzills pactes següents.

Advertint un agricultor al seu veterinari que vol esser soci, (aumentant lo valor de la conducta ó visitas,) te lo dret, dat cas que li caigui malalt un animal en un poble ahont hi hagi un veterinari associat, de que aqueix li visiti de franch tant com sigui necessari durant aquella malaltia, mentres estigui

en dit poble: tenint, ademés, molta rebaixa cuan desitji que se tingui una consulta.

En una paraula, *cada pagès aconductat ab un veterinari associat, fentse soci, està aconductat, sense pagar res mes que lo tractat ab lo seu professor, ab tots los veterinaris associats.*

Confíem los veterinaris que 'ns havém posat á fer real aqueix pensament, que agradará als agricultors y s' associarán, atés las ventatjas y economías que 'ls reportará; que procurarán influir als veterinaris d' aqueixos voltants que no siguin associats que ho fassin: aixís com procurarán que se fundin associacions d' aqueixa classe en altres comarcas.

Estant ara fundantse, no puch donar detalls dels resultats práctichs que son fácil de preveure, los quals confio serán del agrado de tots.

VICENS PLANTADA Y FONOLLEDA.

Mollet del Vallés. Abril de 1889.

SECCIO D' AGRICULTURA PRACTICA.

Modo de comprobar la pureza del sulfat de coure.

Alguns comerciants de mala fé solen barrejar al sulfat de coure sulfat de ferro, que com se sab es molt mes barato y té molta semblansa ab aquell. No obstant, lo sulfat de coure, conegut també per caparrosa blava, es d' un blau intens, y 'l sulfat de ferro dit caparrosa verda, es d' aquest color, y per lo tant fora indistingible facilment á simple vista observantlo ab fixesa, si la barreja dels dos sulfats fos feta en cristalls; pero generalment no 's fa aixís, sino que avans de cristalisar lo sulfat de coure se li barreja ja 'l de ferro, en qual cas resulta un doble sulfat blau verdós, que sols un ull molt práctichs distingeix del sulfat pur.

Lo vinicultor, que no sempre 'l distingirà fàcil y clarament, pot acudir al següent procediment per demés facilíssim.

Pren una mostra general que reduhirá á pols, y tirant un ó dos grams (pès de 1 ó 2 céntims) en un got ben net, ho disolt en aigua clara, hi afegeix algunas gotas d'amoníach (alcali volátil,) ho remena y omple 'l got d'aigua.

Si 'l sulfat de coure es pur, obtindrà un hermós líquit blau, completament net. Si conté sulfat de ferro, la dissolució queda térbola, y al poch rato deposita uns trossets de materia blau negrosa y bruta, quedant lo líquit brillant.

No 's deu declarar impur encara que 's vegi pòsit, si aquest es blau clar; donchs afegint amoníach desapareix, y per lo tant no es més que 'l hidrat cúprich.

SECCIÓ DE NOTICIAS AGRICOLAS.

Black-rot.—Per la Prefectura de la Gironde s' ha comunicat que aquesta plaga s' ha declarat ab forsa en las vinyas de molts cantons francesos; recomanantse pera atacarla, las preparacions cúpricas, en especial lo *caldo bordelès*; devent fer lo tractament abundant, de manera que se cubreixin per complert las fullas y repetintlo cada 15 dias per lo menos. La fórmula que sembla suficient, si se cubreixen enterament las fullas, es la que per 100 litros d' aygua, continga 3 kilógrams de sulfat de coure y 2 de cals en terrós.

Invasió de mildiu.—Diuhen de Reus, que la terrible plaga del *mildew* continua en son invasor desentrotllo en aquellas vinyas, apesar de practicarse quants medis aconsella la ciencia pera atacar tan funest mal. Encara que cessaren las pluhas que influhiren en la invasió de la mentada enfermetat, no per aixó lo temps es completament sech, sino que durant las nits y ma-

tinadas especialment, cauhen abundants aigualeras sobre aquells camps que han de afavorir induptablement en lo progrés de la referida malaltia.

Pera desconsol de nostres pagesos, ja no sols son las vinyas y algunas classes de arbres las que son víctimas de aquesta enfermetat, sino que també las verduras se 'n ressenten, cebantse de tal modo en las tomaqueras, que hem sentit á dir á alguns hortelans que apesar de tenir varios cuadros de aquella planta desconfian de poguer salvar gens ni mica de fruit.

En lo Plá del Llobregat passa lo mateix y també en moltas hortas dels voltants de Barcelona.

Tristíssim aspecte ofereixen, diu un periódich de Tarrassa, los vinyats d' aquesta comarca, ahir ufanosos y verts, y després de las últimas plujas mústichs y sechs per haverse desarrollat súbitament la terrible plaga del *mildew*.

A Fransa s' ha desarrollat també d' una manera assombrosa y los vinyats italians igualment se trovan atacats d' idéntica plaga.

Introducció de bestiar á Fransa.—Lo govern francés ha reformat essencialment las rigoristas disposicions que tenia establertas pera la introducció de bestiar y ha rebaixat molt los tipos de las crecudas tarifas dels drets d' importació.

Plaga porquina.—Aixís pot anomenarse la malaltia que delmava l' any passat al bestiar porquí de Mallorca y que á judicar per alguns casos aislats de que tenim noticia; ha tornat á reapareixer, segons diu lo periódich *Soller* d' aquella Isla Balear.

MERCATS, FIRAS Y CULLITAS.

Fransa.—La major part dels mercats acusan fermesa, haventse elevat en alguns la cotisació.

Gandía.—Lo mercat de tomátechs y verduras se manté ferm en sos preus.

La poca taronja que queda en las hortas es molt solicitada y té bon preu.

La Bisbal.—Blat á 14'75 pessetas la quartera de 80 litres.—Mestall á 12 —Ordi á 6'50.—Cibada á 6'50.—Ciurons de 15 á 30.—Vessas á 11'50.—Llovins á 7'50.—Fabas á 9.—Blat de moro á 10.—Mill á 12.—Fasols á 22.—Panís á 10.

Lóndres.—Las escassas arribadas de taronjas han produhit nova alsa en lo fruyt, que si s' envia bó y sá conseguirá gran acceptació.

Lleyda.—Blat, classe superior, de 57 á 58 rals la quartera.—Id. mitjà bó, de 55 á 56.—Id. inferior, de 52 á 53.—Id. de la horta, de 48 á 50 —Ordi, de 19 á 21.—Fabons, de 32 á 33.—Fabas, de 34 á 36.—Fasols, de 96 á 104.—Blatdemoro, de 29 á 31.—Farina de 1.ª, de 15'50 á 16.—De 2.ª, de 13'50 á 14'50.—De 3.ª, de 11 á 12.—De 4.ª, de 6 á 8 —Segonet á 9.—Segó á 8 —Trits á 7.

Reus.—Avellana del pays en esclofolla, 1.ª classe, de 30 á 31 pessetas lo sach de 58'40 kilógrams.—Id. embarchs del pays, 2.ª classe, de 24 á 25, nova cullita.—Atmetllas, mollar en esclofolla, de 40 á 41'50 sach de 50 kilos.—Id. Esperanza en grà, de 75 á 75'50 los 41'600 kilos.—Id. comú en grà, de 62 á 65.—Id. llargueta en grà, de 65 á 67'25.—Id. planeta, de 70 á 71'25.—Avellana en grà, de 1.ª, de 49 á 50, nova cullita.—Id. de 2.ª, en grà, de 40 á 43 —Fasols del pays, de 22 á 23 lo sach de 70 kilos.

Tarragona.—Garrofas, de 5'25 á 5'50 pessetas.—Ayguardents, molt solicitats y falta d' existencia.—Admetllas, petites vendas; la d' Esperanza á 75 pessetas —Mollar á 42 pessetas los 50 kilógrams.—Avellanas, moltas vendas y bon preu; en esclofolla de 1.ª classe, de 32 á 33 pessetas lo sach de 58 kilos.—Id. de 2.ª, de 30 á 32.—En grà, de 45 á 50 pessetas los 50 kilos.—Sofres, en alsa; en terrós á 5'50 pessetas lo quintá.—Mólts á 6'75 —Ordi á 5'75 pessetas los 70 kilos.—Fabas á 8'75 los 100 kilos —Fasols, del Pinet, de 24 á 25 pessetas; del pays de 19 á 22; de Valencia á 23.—D' Hamburg; de 22 á 23.—Segóns á 17 rals la quartera doble.—Blats, abundants y á bon preu; los del pays, de 13 á 14 pessetas los 55 kilos; los extranjers, casi al mateix preu.

Valls — Ordi á 7 pessetas la quartera de 70'80 litres.—Fasols del Pinet, de 22 á 24.—Fabons á 10.—Segóns á 4 la quartera doble —Prims á 4.—Cuartas á 7.—Farinas de 1.ª de 4 á 4'25 pessetas la arroba de 10'40 kilos.—De 2.ª, á 3'50. De 3.ª á 3.—Oli d' oliva, de 2'75 á 3'25 pessetas lo quartá de 4'13 litres.—Garrofas á 5'25 pessetas lo quintá de 41'60 kilos.

Vich.—Xeixa á 13'50 pessetas la quartera.—Forment á 12'50.—Mestall á 10'50.—Ségol á 9.—Ordi á 6'75.—Cibada á 6.—Espelta á 5.—Blat de moro á 9'25.—Mill á 12.—Fajol á 9.—Fabas á 10.—Llegúm á 11'50.—Ciurons á 13.—Fasols á 16.

OLIS.

Andalucía.—Los olis están d' alsa, esperantse una cullita mitjana, lo qual fa que 'ls culliters cregan fundadament que la puja anirá accentuantse, á mesura que vaja acostantse la nova recolecció.

Tarragona.—Los olis d' oliva del camp de Tarragona son molt sollicitats y se colocan en molt bonas condicions.

Los preus son:

Olis del Camp y de 1.ª classe á 3'50 pessetas lo quartá de 4'13 litres.—Del Urgell á 3 pessetas los 4'13 litres.—D' arrieria á 2'75.

Tortosa.—També los caldos d' aquesta zona segueixen la mateixa sort de las demás, per que la poca oliva que queda en los arbres va cayent y se tem que se perdi casi en totalitat la cullita.

Valencia.—Los culliters están mes retrets á la venda de las escasas existencias, en vista de la marxa de la cullita vinenta, donchs la poca oliva que se veu en l' arbrat va cayent poch á poch.

VINS.

Fransa.—A Beziers es general lo desconsol dels culliters de vins, donchs veuhen perduda en sa majoria la cullita, efecte

del *mildew* que está causant grans estragos. Lo mateix diuhen de Montpellier. A París continua animat lo mercat de vins, si bé las transaccions que se fan son generalment petitas. Han suferit grans perjudicis los vinyats del Mitjdia ab las últimas tempestats. A Burdeus prossegueix ab alguna animació lo mercat de vins, si bé los preus no varian gayre.

De Cette anuncian que 'ls vins forasters son mes buscats, especialment las bonas classes, quals preus tenen tendencia á pujar. A Burdeus, la cotisació continua donant un gran contingent de vins forasters, á las operacions realizadas.

Reus — Vins negres del Priorat superior, de 42 á 44 pessetas la carga de 121'60 litres. — Id. del Priorat baixos, de 30 á 32. — Id. del Camp, de 19 á 24 — Id. de la Conca, de 15 á 18.

Tarragona. — Ab bastanta animació s' efectuá lo mercat del divendres anterior, y encare que las esperansas eran molt majors de lo que donaren los resultats, no per aixó pogueren queixarse, donchs las vendas foren bastantas y de consideració.

La carencia de caldos en las plassas francesas, fa que las casas de comissió en aquella ciutat realisin compras d'importancia en la seguretat que serán colocadas aviat y á bons preus.

Segons se veu en los periódichs francessos los vinyats de sos camps no se presentan com fora de desitjar y si á aixó unim las noticias pessimistas d' Alger en lo que respecta á la producció vinenta, estarém ab fonament esperansats d' una bona campanya.

En dit mercat se feren los preus següents:

Vins negres del Priorat, de 44 á 48 pessetas la carga de 121'600 litres. — Baixos del Priorat, de 37 á 44. — Del Camp, de 18 á 22. — De Vendrell, de 17 á 24. — De Montblanch, de 14 á 16. — De Benicarló, de 13 á 17. — Blanchs del Camp, de 13 á 16. — Blanchs de la Comarca, de 15 á 18.

Valls. — Vins blancs, de 10 á 13 pessetas la carga de 121'60 litres. — Negres de 1.ª, de 17 á 20. — Id. de 2.ª, de 12 á 14. — Pera cremar, de 6 á 8.